

ZPRÁVA ZE STÁŽE

Sítě vzájemného učení k tématu sexuality napříč službami

Londýn, 17.–20. března 2025

1. Úvod

Stáž do Londýna se uskutečnila ve dnech 17. až 20. března 2025 v rámci projektu Sítě vzájemného učení k tématu sexuality napříč službami (CZ.03.03.01/00/23_050/0003907), který je realizován organizací Freya s finanční podporou [Evropského sociálního fondu – Operačního programu Zaměstnanost](#). Projekt reaguje na potřebu systematického a citlivého přístupu k tématu sexuality, intimity a vztahů v pobytových zařízeních. Stáž byla zaměřena na téma sexuality lidí ve vyšším věku.

Cílem stáže bylo:

- **seznámit se s příklady dobré praxe** v oblasti podpory sexuality seniorů a seniorek,
- **navázat kontakty s britskými organizacemi**, které se tématu věnují,
- **posílit kompetence účastníků a účastnic** v práci se sexualitou v sociálních službách.

Stáže se zúčastnilo **9 osob – 4 zaměstnankyně Freya a 5 pracovníků a pracovníc domovů pro seniory v ČR**, kteří tvoří součást **sítě vzájemného učení**. Program stáže zahrnoval přednášky, prohlídky zařízení, workshopy i diskuse s odborníky.

Seznam účastníků*účastnic

- Renata Bělohlávková
- Michael Balabán
- Jana Kuglerová
- Kateřina Kapičková
- Jitka Chlebanová
- Lucie Šídová
- Kamila Šimková
- Jolana Novotná
- Petra Hamerníková

2. Přehled navštívených míst a organizací

Pondělí 17. března – večer

Neformální večere s Danutou Lipinskou

Danuta Lipinska je zkušená supervizorka, lektorka a autorka knihy *Dementia, Sex and Wellbeing*. Zaměřuje se na podporu sexuality, vztahů a spirituálního života lidí s demencí a ve vyšším věku. Večere poskytla prostor pro první diskusi nad tématy stáže během neformální večere. Danuta nám byla obrovskou podporou při organizaci stáže, zprostředkovala nám kontakty a pomohla domluvit přednášky na City University of London.

Úterý 18. března – City University of London

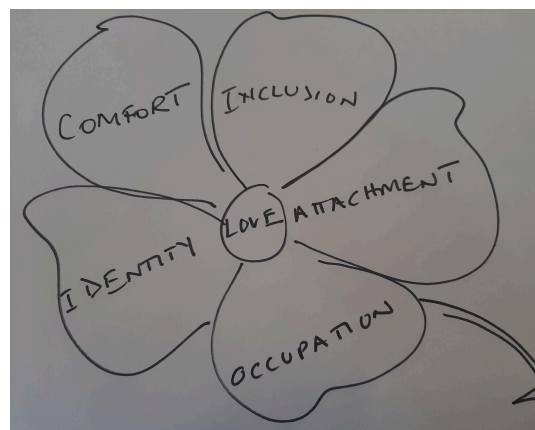
Odborné přednášky a prezentace

- **Bethany Morgan Brett, Ph.D. (My Home Life England)**
Představila kvalitativní výzkum mezi klientelou domovů pro seniory a seniorky (125 rozhovorů ve 16 zařízeních).
- Výzkum poukázal na:
 - klíčové faktory wellbeingu: vztahy, aktivity, sounáležitost, bezpečí, důstojnost, zdravotní stav,

- důležitost inkluze (včetně LGBT osob a kulturních odlišností),
- nedostatek výzkumů o sexualitě seniorů – zjištěno pouze 30 studií, žádná systematicky o sexualitě.
- **Příběhy:**
 - Philip se v 82 letech díky podpoře prostředí rozhodl pro coming out.
 - Viktoria nikdy nedržela v rukou novorozeně. Bála se, že by dítě „nakazila“ svojí lesbickou orientací. Díky pracovníci zařízení, ve kterém pobývala, mohla poprvé zažít, jaké je držet malé dítě v náručí.
 - Výzkum ukázal, že bezpečné prostředí může podpořit vyjádření identity a potřeby v oblasti sexuality.

- **Tým Freya**
Představil český model systémového zavádění práce se sexualitou a zkušenosti z domovů v ČR.
- **Danuta Lipinska – Sexualita, intimita a spiritualita**
Danuta pracuje s konceptem „[Kitwoodovy květiny](#)“, která propojuje témata wellbeingu, identity, vztahů, inkluze a lásky v zařízeních.
- Upozornila, že spiritualita a sensualita (vnímání smysly) zůstávají i u lidí s demencí stále

významné.

Cvičení: Účastníci a účastnice si reflektovali svou spiritualitu, sensualitu a sexualitu – a otázku, zda by ji dokázali sdílet jako klientela v domově.

Setkání se zúčastnila i Sally Knocker (specialistka na péči o lidi s demencí, spoluautorka publikace [Safe to be me](#) – publikace Age UK a Opening Doors o LGBT+ inkluzivních službách pro lidi ve vyšším věku a konzultantka a školitelka organizace [Meaningful Care Matters](#)). Sally se podělila o své profesionální zkušenosti. Mimo jiné nám také pomohla při organizaci stáže a zprostředkovala nám kontakty na LGBT+ organizace a Tonic Housing.

Workshop: Lift the Lid

Nástroj Lift the Lid, který vyvinula na základě knihy Danuty Lipinské organizace Alzheimer's Society, slouží k otevírání tématu sexuality v péči o osoby s demencí. Obsahuje kartičky s otázkami, scénáře, hodnoticí dotazníky i návrh plánu změny. Diskutován byl i způsob, jak s tímto nástrojem pracovat společně s personálem a blízkými osobami.

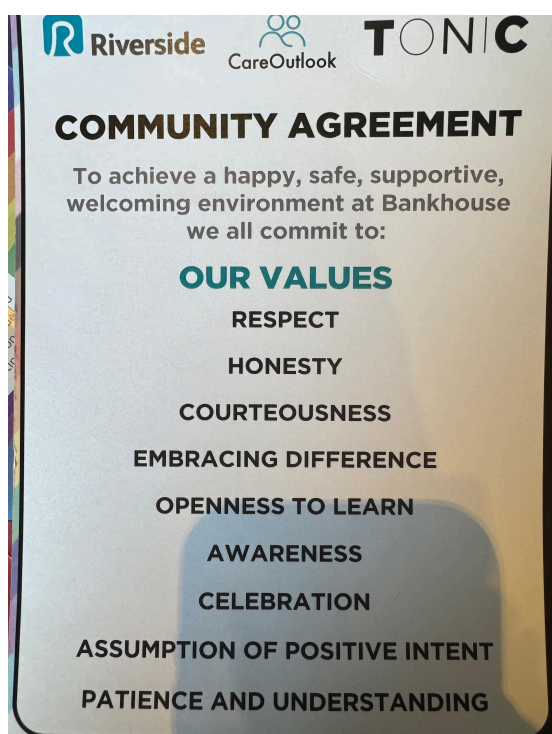

Středa 19. března – dopoledne

Tonic Housing – Bankhouse

První domov pro LGBTQ+ seniory v UK.

- Prohlídka zařízení s Bobem Greenem (Head of Operations) a beseda se Sibby Sawyer (Care Outlook).
- Důraz na komunitu, otevřenost, bezpečí a spolurozhodování obyvatel*ek.
- Využívají materiály projektu *Circle*, školí personál, pravidelně přehodnocují hodnoty organizace.

Středa 19. března – odpoledne

Nightingale House

Velký domov s péčí pro osoby židovského vyznání:

- mají respekt k tradicím, důraz na mezigenerační spolupráci (např. mateřská škola v areálu),
- příklady dobré praxe v oblasti partnerských vztahů,
- mají psychologický tým a důraz na respektující péči,
- v části domova pro lidi žijící s demencí mají u každého pokoje malou vitrínu, která slouží k rozeznání pokoje pro jejich obyvatele*obyvatelky.

Nightingale House připravil v rámci projektu **Reach praktické videonávody**. Ty slouží všem, kteří se rozhodnou o svoje blízké pečovat v prostředí svých domovů. Více informací zde: <https://nightingalehammerson.org/reach/practical-advice/>

Také nabízí kurzy v podpoře mezigenerační práce. Více informací zde: <https://ahnintergenerationaltraining.co.uk/>

Čtvrtek 20. března – dopoledne

Priscilla Wakefield House

Zařízení pro osoby s demencí, s důrazem na kulturní a genderovou, vztahovou a sexuální rozmanitost (inkluzí LGBT+).

- Zaměstnanci*kyně absolvuje školení i tematická setkání na téma sexuality, využili v nástroj praxi Lift the Lid.
- Využívají koncept „championů“ – zaměstnanců, kteří podporují otevřenost k sexualitě a mají kontakty na odborné služby.
- Téma sexuality otevírají také formou her a aktivit (např. pub kvíz, tematické dekorace).

Čtvrtek 20. března – odpoledne – rozdělili jsem se na dvě skupiny:

Skupina A: Grove Residential Home

Menší domov s rodinnou atmosférou, založený před 40 lety matkou současné manažerky Averil Pooten. Vychází z křesťanských hodnot. Na základě školení Clare Summerskill "At the Rainbow's End" změna v přístupu k LGBT+ lidem. Promítá se i do kulturně citlivého přístupu k ostatním lidem (víra, etnicita atd.), zaměřený na individuální potřeby a spiritualitu. Zapojen do výzkumu MHLE.

Skupina B: Organizace Hourglass

Organizace zaměřená na prevenci násilí (včetně sexuálního násilí), zaměřili jsme se na násilí na seniorech*seniorkách.

- Provozují krizovou linku, poskytují poradenství, školí profesionály,
- Identifikují nedostatek dat o násilí na seniorech*seniorkách, nízkou míru nahlášení, ageismus a mýty o sexualitě lidí ve vyšším věku,
- Věnují se podpoře mužů, LGBT+ osob a lidí z kulturních menšin.

3. Klíčová zjištění

- Sexualita, sensualita a spiritualita zůstávají důležitými aspekty wellbeingu i ve vyšším věku.
- Otevřené a inkluzivní prostředí umožňuje seniorům a seniorkám vyjadřovat svoji identitu, vztahy a potřeby.
- I drobné změny (např. duhová vlajka, párové stolky na jídelně, sdílení prostoru) mají pozitivní dopad na otevřenost atmosféry. I tak je ale potřeba pracovat s genderovou, vztahovou a sexuální diverzitou do hloubky a stavět práci personálu na sdílených a vzájemně odsouhlasených hodnotách.
- Vzdělávání personálu je zásadní – nestačí jednorázové školení, důležitá je kontinuální podpora, modelování postojů a vytvoření bezpečné atmosféry.
- Zavádění systému práce se sexualitou může být klíčové nejen pro klientelu, ale i pro ochranu personálu – v některých domovech se ukázalo, že systematizace tématu pomáhá odhalit i situace obtěžování a zvyšuje důvěru v organizaci.
- Téma lze otevírat prostřednictvím příběhů a osobních zkušeností – rezonuje to i s pracovníky a pracovníci, kteří mají podobnou zkušenost v rodině.
- Různorodost v týmech (včetně pracovníků s odlišným jazykovým a kulturním zázemím) může obohacovat organizaci a přispívat k otevřenější kultuře péče.

4. Reflexe účastníků a účastnic

- Účastníci*účastnice oceňovali především konkrétnost britských přístupů, otevřenou práci s LGBT+ tematikou, důraz na komunikaci a začlenění tématu sexuality do všech rovin péče.
- Některé konkrétní závazky a podněty z reflexí účastníků a účastnic:
 - Zavedení párových stolků v jídelně, výzdoba prostor (duhová vlajka) – jako symbolické gesto přijetí.
 - Otevření tématu během nástupu nového personálu – otázky na hodnoty, zaškolování průvodcem, důraz na inkluzivní prostředí.
 - Zapojení všech zaměstnanců a zaměstnankyň (včetně úklidového personálu) do tématu různorodosti a péče.
 - Využití osobních příběhů k otevírání LGBT+ témat (např. „můžeš mít někoho v rodině, koho máš rád – a je LGBT+“).
 - Podpora diskuse o metodice a sexualitě v rámci pravidelných porad, vzdělávání přímo v týmech přímé péče.
 - Propojení biografické práce s tématy vztahů a sexuality.

- Kritické zhodnocení používání restriktivních pomůcek (např. celotělové overaly).

Reflexe ukázaly, že otevřený přístup k sexualitě není jen o tématu samotném, ale je úzce propojen s kulturou organizace, přístupem k personálu a nastavením každodenního provozu.

Vedlejší výstupy a navazující spolupráce

Vedle plánovaných vzdělávacích cílů přinesla stáž i důležité propojení a podněty pro další spolupráci. Například:

- Díky vzájemnému propojování vznikl kontakt mezi Danutou Lipinskou a zařízením Priscilla Wakefield House, který může vést k budoucí spolupráci v oblasti vzdělávání a školení personálu v tématu sexuality a demence.
- Averil Pooten, vedoucí Grove Residential Home, laskavě poskytla organizaci Freya ke sdílení dotazník pro vstupní šetření, který využívají ve svém zařízení. Tento nástroj zahrnuje také reflexi osobní historie klienta*klientky a témata genderové, vztahové a sexuální rozmanitosti. Dotazník bude inspirací pro vytváření inkluzivních nástrojů v českém prostředí.

5. Doporučení do praxe

- **Metodická podpora a školení**
 - Pravidelně školit personál a rozvíjet otevřenost k odlišnostem, zaměřit se na hodnoty organizací a jejich naplňování.
- **Vytváření inkluzivního prostředí**
 - Symboly, dekorace, oslavy Pride týdne, komunitní pravidla – jako nástroje normalizace a přijetí.
 - Podpora osobních příběhů a identity klientely.
- **Prevence násilí a poradenství**
 - Navázat spolupráci s organizacemi zaměřenými na sexualizované násilí,
 - Poskytovat podporu i v případech narušení bezpečí nebo etických dilemat.
- **Síťování a sdílení dobré praxe**
 - Udržovat síť organizací a pracovníků a pracovníků, kteří se tématu věnují,
 - Pokračovat v mezinárodních výměnách a stážích.